ปัจจัยสู่ความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานบ้านไทรงาม ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

Succcess Facctors of Integrated Farming Community Enterprise Group, Ban Sai Ngam, Na Siew Sub-district, Mueang District, Chaiyaphum Province

สุนทร ปัญญะพงษ์, อัญชลี ชัยศรี, ทัศไนวรรณ ดวงมาลา, อัญชิรญา จันทรปิฎก
Soonthorn Panyapong, Anchalee Chaisri, Thassanaiyawan Doungmala, Anchiraya Chantarapidok
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
Chaiyaphum Rajabhat University
E-mail: Soonpan_cpru@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยสู่ความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานบ้านไทรงาม ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยจำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ตัวแทนสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานบ้านไทรงามจำนวน 10 คน 2) ตัวแทนคณะกรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานบ้านไทรงาม จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและการประชุมกลุ่มย่อย และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

ปัจจัยสู่ความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานบ้านไทรงาม ประกอบด้วย 9 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านการเงิน การจัดทำรายรับและรายจ่าย 2) ปัจจัยด้านการตลาด มีการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์และการประชาสัมพันธ์ของกลุ่ม 3) ปัจจัยด้านการผลิต มีการวางแผนการผลิตตามศักยภาพของสมาชิก 4) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ มีการกำหนดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ 5) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ผู้นำในกลุ่มกระตุ้น ชี้นำ ผลักดัน กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ 6) ปัจจัยด้านแรงงาน ช่วยเพิ่มผลผลิตและเพิ่มผลิตภัณฑ์ตามความต้องการ 7) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมรับผลประโยชน์และร่วมรับผิดชอบร่วมกัน 8) ปัจจัยด้านระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม เป็นมาตรการและกลไกในการอยู่ร่วมกันทำให้เกิดความราบรื่นและการทำงานร่วมกัน 9) ปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับภายนอก ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุน การติดต่อประสานงาน

คำสำคัญ: ปัจจัยสู่ความสำเร็จ, กลุ่มวิสาหกิจชุมชน, เกษตรผสมผสาน

ได้รับบทความ: 5 พฤษภาคม 2566; **แก้ไขบทความ:** 27 พฤษภาคม 2566; **ตอบรับตีพิมพ์:** 29 พฤษภาคม 2566
Received: May 5, 2023; **Revised:** May 27, 2023; **Accepted:** May 29, 2023

Abstract

The purpose of this research were: to study the key success factors of Ban Sai Ngam Integrated Farming Community Enterprise Group, Na Siew Subdistrict. Muang District, Chaiyaphum Province. This was qualitative research. There were 2 groups of informants: 1) representatives of 10 members of Ban Sai Ngam Integrated Farming Community Enterprise Group; 2) representatives of the 5 committee of Ban Sai Ngam Integrated Farming Community Enterprise Group, a total of 15 key informants. The research instruments were a semi-structured interview form and focus group discussion. Content analysis was employed for data analysis.

The research results found that:

There were 9 key success factors of the community enterprise group: 1) finance: preparation of an income and expenditure account; 2) marketing: product distribution and public relations; 3) production: production planning based on the members' potential; 4) management: management of structure and roles and responsibilities; 5) leadership: group leaders encouraging members, directing and pushing group activities and daring to think, do and make decisions; 6) labor: increasing productivity and products as demanded; 7) participation: participating in thinking, planning, decision-making and operation; 8) group regulations: having measures and mechanisms for working and coexisting smoothly, 9) external relations: receiving support and collaboration from public and private agencies.

Keywords: Success Factors, Community Enterprise Group, Integrated Farming

1. บทนำ

ปัจจุบันกระแสเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเริ่มเข้าสู่ประเทศไทยมากขึ้น ซึ่งเปิดโอกาสให้การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ของบุคคลทั่วไปสามารถเลือกหรือตัดสินใจได้อย่างมีเสรีภาพในการประกอบกิจการทางธุรกิจ รวมทั้งการเลือกอุปโภคบริโภคสินค้าและบริการต่าง ๆ มากขึ้น (ภาควัต ศรีสุรพล และศิวัช ศรีโภคางกุล, 2560: 85-89) ซึ่งระบบเศรษฐกิจเหล่านี้ทำให้เกิดช่องว่างด้านการดำเนินชีวิตของประชากรไทยที่แตกต่างกันออกไปจากความสามารถและโอกาสของบุคคลทำให้ระดับรายได้แตกต่างกัน รวมถึงการแข่งขันทางเศรษฐกิจของธุรกิจในท้องถิ่นที่มีศักยภาพในการแข่งขันไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับธุรกิจขนาดใหญ่ ดังนั้น การส่งเสริมการแข่งขันเศรษฐกิจฐานรากจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อสนับสนุน

และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยเฉพาะการส่งเสริมการรวมกลุ่มของประชาชนในการประกอบธุรกิจเป็นวิสาหกิจชุมชนหรือกลุ่มอาชีพ ซึ่งในชุมชนมีทรัพยากรอยู่แล้วให้มีการพัฒนาความสามารถและศักยภาพเพื่อสร้างโอกาสในการแข่งขันและให้คนในชุมชนสามารถพึ่งพาตัวเองได้ (สุชานาถ พัฒนวงศ์งาม, 2554: 1)

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เป็นแผนการพัฒนาประเทศที่กำหนดกรอบและแนว ทางการพัฒนาให้หน่วยงานของรัฐทุกภาคส่วนต้องทำตาม เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ประเทศไทย เป็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ซึ่งหนึ่งในนั้นคือยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตรกรรม โดยให้ความสำคัญกับการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตผลทางการเกษตร ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และความหลากหลายของสินค้าเกษตร การเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) สู่สากล และพัฒนาวิสาหกิจชุมชน แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เป็นแนวทางที่สร้างเศรษฐกิจ สังคม และชุมชน ส่งเสริมให้ชุมชนรู้จักใช้ทรัพยากรท้องถิ่น สามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาวได้อย่างมั่นคง (สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, ม.ป.ป.)

วิสาหกิจชุมชนเกิดจากการรวมตัวกันของกลุ่มประชาชนเพื่อประโยชน์ของคนในชุมชนโดยมีคนในชุมชนร่วมกันคิดร่วมกันทำ ร่วมกันเป็นเจ้าของ และร่วมกันรับผิดชอบที่เกิดจากการดำเนินงาน ซึ่งการดำเนินกิจการของวิสาหกิจชุมชนเป็นเสมือนเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาให้เศรษฐกิจชุมชนมีความเจริญก้าวหน้าโดยมีการส่งเสริมให้คนในชุมชนทำธุรกิจชุมชนที่นำเอาภูมิปัญญาชุมชนและทุนทางสังคมของชุมชนมาใช้ในการดำเนินงาน ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีโอกาสเรียนรู้วิธีการจัดการธุรกิจที่ไม่สลับซับซ้อน รู้จักการทำงานร่วมกันเพื่อส่วนร่วมและเพื่อตัวเอง ตลอดจนได้เรียนรู้ถึงการจัดการผลประโยชน์เพื่อพัฒนาชุมชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน และมีผลต่อการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการรู้จักใช้ทรัพยากรภายในชุมชน ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจของการพัฒนาเศรษฐกิจโดยการใช้ภูมิปัญญาชุมชนและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2562: 8)

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานบ้านไทรงาม จัดตั้งขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. 2559 โดยมีตัวแทนชาวบ้านได้สมัครเข้าร่วมโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท (อศ.กช.) ของวิทยาลัยการเกษตรและเทคโนโลยีชัยภูมิ และได้รวมตัวจัดตั้งเป็นกลุ่มเพื่อทำการเกษตรแบบยั่งยืน ปลูกพืชผักสมุนไพรแบบผสมผสานตามแนวพระราชดำริของในหลวงรัชกาลที่ 9 เรียกว่าเกษตรทฤษฎีใหม่ และนำผลผลิตมาแปรรูปโดยคนในชุมชน เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตทางการเกษตร สร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน ได้อนุรักษ์สมุนไพรในพื้นถิ่นและสืบทอดสืบสานภูมิปัญญาหมอพื้นบ้านให้คงอยู่กับคนในชุมชน โดยในช่วงเริ่มต้นของการก่อตั้งกลุ่มมีนายจักรพงศ์ รอนไพริน เป็นประธาน มีนางสาวธนาภา วรรณพงศ์ เป็นรองประธาน

และมีนางธนวรรณ ไผ่โสภา เป็นผู้ประสานและได้รับมอบหมายให้เป็นเลขานุการกลุ่ม มีสมาชิกจำนวน 25 คน โดยให้สมาชิกร่วมระดมทุนคนละ 50 บาท ที่ผ่านมากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทำการผลิตและแปรรูปตามรูปแบบวิธีการของชาวบ้านคือ ผลิตเท่าที่สามารถทำได้ตามกำลังของกลุ่ม ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด จำนวน 30 คน กลุ่มได้นำเอาเทคโนโลยีด้านการผลิตมาใช้จนสามารถผลิตสินค้าได้ตามที่หน่วยงานต่าง ๆ ต้องการ และผลิตภัณฑ์ของชุมชนได้ยอมรับตั้งแต่ระดับชุมชน ท้องถิ่น จนถือว่าเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ของตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ รวมทั้ง เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการรับรองของมาตรฐานชุมชน (มผช.) ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม (การสัมภาษณ์, ธนวรรณ ไผ่โสภา, 25 พฤษภาคม 2565)

สำหรับเครือข่ายที่ให้การสนับสนุนในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนคือ สำนักงานพลังงานจังหวัดชัยภูมิ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดชัยภูมิ พาณิชย์จังหวัดชัยภูมิ สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดชัยภูมิ รวมถึงสภาเกษตรจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งเข้ามาช่วยสนับสนุนงบประมาณ เครื่องมือในการผลิต ความรู้ และช่วยในการขับเคลื่อนการดำเนินงานทั้งหมด และมีสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) รวมทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิร่วมกับธนาคารออมสิน ได้เข้ามาช่วยสนับสนุนกลุ่มด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเปลี่ยนความคิดในการเปลี่ยนรูปแบบให้มีความสนใจและพัฒนาการ แปรรูปแบบทำให้สามารถผลิต แปรรูปผลิตภัณฑ์ การจัดหาด้านตลาดเพื่อกระจายสินค้าตามองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้คณะผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัจจัยสู่ความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานบ้านไทรงาม ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่นำไปสู่ความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานบ้านไทรงาม ทั้งนี้ เพื่อรวบรวมเป็นองค์ความรู้สำหรับผู้ที่สนใจนำไปเป็นต้นแบบในการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจอื่น ๆ ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยสู่ความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานบ้านไทรงาม ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “ศึกษาปัจจัยสู่ความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานบ้านไทรงาม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ” ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านไทรงาม ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ และ กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ตัวแทนสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจ

ชุมชนเกษตรผสมผสานบ้านไทรงามจำนวน 10 คน 2) ตัวแทนคณะกรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานบ้านไทรงาม จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 15 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ประกอบด้วย ประวัติความเป็นมาของชุมชน ข้อมูลสำคัญ ๆ ในชุมชน แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 3 ตอนได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 ข้อมูลแบบสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยสู่ความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานบ้านไทรงาม ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3.3 การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ โดยจัดทำเครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ก่อนที่จะนำไปเก็บข้อมูลจริง และนักวิจัยร่วมกันพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมเนื้อหาไปปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ก่อนที่จะนำไปเก็บข้อมูลจริง

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำหนังสือประสานการเก็บรวบรวมข้อมูลเสนอมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ เพื่อนำไปสัมภาษณ์บุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญและผู้ที่เกี่ยวข้องในด้านต่าง ๆ และนัดหมายวัน เวลา สถานที่ในการสัมภาษณ์

ดำเนินการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และจดบันทึกการสัมภาษณ์ บันทึกเสียง ถ่ายภาพ และผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์มาตรวจสอบความสมบูรณ์ และนำมาวิเคราะห์แปลผลข้อมูลตามขั้นตอนการวิจัย

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำผลข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และข้อมูลข้อคิดเห็นและข้อสรุปตามประเด็นจากการบันทึกการสัมภาษณ์มาเรียบเรียง จัดหมวดหมู่ ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และลำดับความสำคัญตามกรอบแนวคิดการวิจัย และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Contents Analysis)

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยสู่ความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานบ้านไทรงาม ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ” ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

4.1 ปัจจัยด้านการเงิน

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนการเกษตรผสมผสานบ้านไทรงาม มีรายรับจากการระดมทุนในรูปแบบของการออมทรัพย์ของสมาชิกในกลุ่มและจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพรที่ผลิตขึ้น โดยมีผู้ประกอบการตลาดสินค้าการเกษตรแปรรูป และมีตลาดรับซื้อผลผลิตของเครือข่ายเกษตรทั่วไปเข้ามารับช่วงต่อในการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ส่งผลให้กลุ่ม

ดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องเกิดความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้จนถึงปัจจุบัน สำหรับหน่วยงานที่เข้าหนุนเสริมทางด้านการเงินประกอบด้วย ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรจังหวัดชัยภูมิ สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยภูมิ สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดชัยภูมิ สภาเกษตรจังหวัดชัยภูมิ สำนักงานพลังงานจังหวัดชัยภูมิ และมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ เป็นต้น

สำหรับรายจ่ายมีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากต้นทุนการผลิตสำหรับผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพร ประกอบด้วย 1) รายจ่ายจากต้นทุนค่าต้นพันธุ์ของสมุนไพรที่เพาะปลูก 2) รายจ่ายจากการเตรียมแปลงที่ดินให้มีความเหมาะสมกับการเพาะปลูก เช่น การไถ การขุดร่องเตรียมแปลงให้มีความเหมาะสมกับสมุนไพรแต่ละชนิด 3) รายจ่ายจากการปรับปรุงสภาพดินให้มีความเหมาะสมแก่การเพาะปลูก เช่น วัตถุดิบในการเตรียมปุ๋ยอินทรีย์ 4) รายจ่ายจากกระบวนแปรรูปสมุนไพรในขั้นตอนต่าง ๆ 5) รายจ่ายหีบห่อบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ เพื่อนำเสนอขายในรูปแบบที่ตลาดต้องการ 6) รายจ่ายอื่น ๆ ที่เป็นปัจจัยในการเพาะปลูกและการแปรรูปสมุนไพร ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

4.2 ปัจจัยด้านการตลาด

การตลาดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานบ้านไทรงาม ประกอบด้วย การจัดจำหน่ายและตลาดของผลิตภัณฑ์ และการประชาสัมพันธ์ของกลุ่ม สำหรับการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านไทรงามจะดำเนินการโดยผู้ประกอบการเข้ามารับช่วงต่อในการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เพื่อนำรายได้มาสู่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ มีการเปิดตลาดสินค้าการเกษตรแปรรูป ตลาดรับซื้อผลผลิตของเครือข่ายเกษตรทั่วไปเพื่อจัดจำหน่ายสินค้า นอกจากนั้นแล้ว กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้เข้าร่วมโครงการจัดจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตรกับสำนักงานเกษตรจังหวัดชัยภูมิ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดชัยภูมิ และเข้าร่วมโครงการกับผู้ส่งออกสินค้าผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ออกงานแสดงร้านค้าต่าง ๆ เพื่อสร้างการรับรู้ของผลิตภัณฑ์ชุมชนและขยายตลาดให้มีขนาดใหญ่ขึ้นบนเครือข่ายทางสังคมออนไลน์

ส่วนการประชาสัมพันธ์ของกลุ่ม แบ่งเป็น 2 แนวทางดังนี้ 1) การประชาสัมพันธ์ผ่านการเข้าร่วมโครงการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของสำนักงานเกษตรจังหวัดชัยภูมิและพาณิชย์จังหวัดชัยภูมิ 2) ดำเนินการเปิดเป็นศูนย์เรียนรู้เพื่อให้ความรู้ด้านเกษตรและสมุนไพรแก่บุคคลภายนอกชุมชนผ่านการตั้ง “หมอพื้นบ้าน” ซึ่งจะเป็นผู้ที่มีความรู้ในการใช้สมุนไพรเพื่อการบำบัด การรักษาทางสุขภาพ เป็นการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ไปในตัวเพิ่มโอกาสในการจัดจำหน่ายสินค้าของวิสาหกิจชุมชน

4.3 ปัจจัยด้านการผลิต

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนการเกษตรผสมผสานบ้านไทรงาม มีการแบ่งกลุ่มย่อยด้านการวางแผนการผลิตตามศักยภาพของสมาชิกและองค์ความรู้ชุมชนเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มสมาชิกที่รับผิดชอบด้านการเพาะปลูกสมุนไพรในชุมชุน เพื่อเป็นวัตถุดิบในการผลิตของกลุ่ม เนื่องจากวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตหรือส่วนประกอบวัตถุดิบหลักของผลิตภัณฑ์คือ

ขิง สามารถปลูกได้ที่บ้านของสมาชิก และ 2) กลุ่มสมาชิกที่รับผิดชอบด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพร เป็นกลุ่มที่นำเอาวัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชน เช่น สมุนไพรที่เพาะปลูกโดยกลุ่มแรก มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ซึ่งได้แก่ ยาหม่องขิงแห้ง เมี่ยงสมุนไพร ลูกประคบ ข้าวฮางงอก เป็นต้น

4.4 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ

กลุ่มได้กำหนดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน กรรมการฝ่ายต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์ เหรัญญิก และเลขานุการ โดยพิจารณาจากความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญตามประสบการณ์ในการทำงานที่ผ่านมา การกำหนดระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกิดจากข้อสรุปอันเป็นฉันทามติร่วมกันของกลุ่ม สำหรับการบริหารจัดการของกลุ่มประกอบด้วย การระดมทุนการทำกิจกรรมร่วมกันทั้งด้านการวางแผนการผลิต การจัดหาแหล่งสายพันธุ์ของสมุนไพรที่ต้องการเพาะปลูก การเตรียมแปลงที่ดิน การเตรียมแรงงานในกระบวนการดำเนินการ การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่มีส่วนช่วยในกระบวนการผลิต รวมทั้ง การตลาดการจัดการสินค้า การเงิน/บัญชี การสร้างเครือข่าย ทั้งในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิและจังหวัดใกล้เคียง และได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน ในการพื้นที่เพื่อศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอื่น ๆ นำมาปรับใช้ตามความเหมาะสมของบริบทพื้นที่ชุมชน ส่งผลให้การดำเนินงานของกลุ่มมีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถนำผลกำไรที่เกิดขึ้นในรอบปีมาจัดสวัสดิการ การแบ่งปันผลประโยชน์ให้แก่สมาชิกได้อย่างทั่วถึง เพื่อการพึ่งตนเองและการเพิ่มรายได้ให้ชุมชน โดยมุ่งเน้นประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับคนในชุมชนรวมทั้งสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน

4.5 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ

ความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานบ้านไทรงามโดยผู้นำหัวหน้าโครงการคือนายจักรพงศ์ รอนไพริน และมีกลุ่มนักศึกษาจากโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท (อศ.กช.) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีชัยภูมิ โดยมีคุณธนวรรณ ไผ่โสภา เป็นแกนนำกลุ่ม และบุคลากรอีกหลายท่านที่มีความกล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ ที่จะจัดตั้งและรวมตัวทำเกษตรยั่งยืนปลูกพืชสมุนไพร และนำไปแปรรูปโดยคนในชุมชนเพื่อสร้างรายได้แก่คนในชุมชนจนนำไปสู่ความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันกลุ่มในฐานะผู้ประกอบการได้เปิดตลาดแปรรูปและตลาดรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร รวมทั้งการเป็นเครือข่ายเกษตรกรที่ให้สมาชิกเข้าร่วมโครงการกับผู้ส่งออกและขยายเครือข่ายต่อไป

4.6 ปัจจัยด้านแรงงาน

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานบ้านไทรงาม จัดตั้งขึ้นมาเพื่อให้สมาชิกและคนในชุมชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น โดยสมาชิกเป็นผู้ถือหุ้นและจ้างลูกหลานซึ่งเป็นคนในชุมชนมาช่วยงานด้านการผลิตหรือสร้างผลิตภัณฑ์ตามความจำเป็นในแต่ละช่วงงานนั้น ๆ โดยกลุ่มจะจ่ายเป็นรายวันค่าตอบแทนวันละ 250-300 บาท ซึ่งเป็นไปตามค่าแรงงานขั้นต่ำที่รับรู้กันทั่วไป ส่วนใหญ่การทำงานของกลุ่มจะเน้นพิจารณาจากลูกหลานของสมาชิกเป็นลำดับแรก

เพื่อให้มีโอกาสได้มาสัมผัสและเรียนรู้การทำงานของกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อให้กลุ่มสามารถมีคนมาช่วยสานงานต่อไปในอนาคต

4.7 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานบ้านไทรงาม ได้ดำเนินงานของกลุ่มและอาศัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่มอย่างต่อเนื่อง กิจกรรมทุกขั้นตอนสมาชิกเรียนรู้และรับผิดชอบร่วมกัน ส่งผลให้กลุ่มมีความผูกพันและทำงานร่วมกันเหมือนพี่น้อง สมาชิกทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมรับผลประโยชน์และร่วมรับผิดชอบ

4.8 ปัจจัยด้านระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม

การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจำเป็นต้องมีระเบียบข้อบังคับของกลุ่มเพื่อเป็นมาตรการและกลไกในการอยู่ร่วมกันของสมาชิกทุกคน ทั้งนี้ เพื่อให้สมาชิกทุกคนได้ปฏิบัติตามอันจะนำมาซึ่งความผาสุกของกลุ่ม ปัจจุบันการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานยังไม่มีการวางระเบียบหรือข้อบังคับกลุ่มแต่อย่างใด แต่อาศัยหลักการพื้นฐานคือ ทุกคนร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน ร่วมกันดำเนินงาน และร่วมกันรับผิดชอบ ซึ่งเป็นค่านิยมพื้นฐานว่าทุกคนต้องให้ความสำคัญและเอาใจใส่ในแนวปฏิบัติของกลุ่ม โดยผลการดำเนินงานที่ผ่านมาได้ยึดหลักการสำคัญ 4 ประการคือ 1) หลักความซื่อสัตย์ซึ่งกันและกัน 2) หลักความไว้วางใจซึ่งกันและกัน 3) หลักความเสียสละซึ่งกันและกัน และ 4) หลักความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความราบรื่นและความสบายในของสมาชิกกลุ่มในการทำงานร่วมกัน

4.9 ปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับภายนอก

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานบ้านไทรงามเป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ประกอบด้วย 1) ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรจังหวัดชัยภูมิ สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยภูมิ ได้เข้ามาสนับสนุนให้ความรู้เกี่ยวกับกรรมวิธีในการเพาะปลูกที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสายพันธุ์ 2) สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดชัยภูมิ เข้ามาช่วยในเรื่องการเตรียมสภาพดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์ 3) สำนักงานพลังงานจังหวัดชัยภูมิ เข้าไปหนุนเสริมเกี่ยวกับพลังงานแสงอาทิตย์ 4) พาณิชย์จังหวัดชัยภูมิ เข้ามาสนับสนุนและช่วยเหลือด้านการตลาดทั้งภายในจังหวัดและนอกจังหวัด 5) คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ซึ่งได้เข้ามาให้ความรู้ในกระบวนการผลิตข้าวฮางงอก การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการผลิตข้าวฮางงอกเพื่อให้สามารถผลิตได้ทันต่อความต้องการ เนื่องจากข้าวฮางงอกเป็นข้าวที่เพาะงอกจากข้าวเปลือกจะมีสารอาหาร วิตามิน แร่ธาตุ ไฟเบอร์ และกลิ่นหอมจากเปลือกมาเคลือบที่เมล็ดข้าวเพิ่มขึ้น ทำให้ข้าวฮางมีสารอาหารมากกว่าข้าวกล้องงอก และมีคุณค่าทางโภชนาการสูงกว่าธัญพืช ช่วยให้สุขภาพแข็งแรงและสมดุล 6) คณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิร่วมกับธนาคารออมสิน เข้ามาให้ความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์การแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรของกลุ่ม และบรรจุภัณฑ์

จากปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกจะเห็นได้ว่าทุกหน่วยงานที่เข้ามาให้การสนับสนุน มีการติดต่อประสานงานอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการติดตามผลการดำเนินงาน ทำให้การดำเนินของกลุ่มมีประสิทธิภาพสูงสุด

5. อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอนำเสนอการอภิปรายผลจากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยสู่ความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานบ้านไทรงาม ประกอบด้วย 9 ปัจจัย ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

5.1 ปัจจัยด้านการเงิน การจัดทำรายรับและรายจ่ายจากการระดมทุนในรูปแบบการออมทรัพย์ของสมาชิกในกลุ่มและจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพรที่ผลิตขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภธณิศร์ เติมสงวนวงศ์ (2556: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยสู่ความสำเร็จทางธุรกิจผู้ประกอบกานที่ได้รับการคัดสรรสุดยอดสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ระดับ 5 ดาว อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ทุกธุรกิจมีการทำงบดุล งบกำไรขาดทุน งบกำไรสะสมและบัญชีครัวเรือน ลูกค้าหลัก แต่ข้อค้นพบดังกล่าวขัดแย้งกับผลการวิจัยของ กันยารัตน์ เพ็งพอรู้ (2555: บทคัดย่อ) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตมีนบุรีและเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร พบว่า การบริหารจัดการด้านการเงินการบัญชีของวิสาหกิจชุมชนยังประสบกับปัญหา รวมทั้งยังพบปัญหาทางด้านการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์

5.2 ปัจจัยด้านการตลาด มีการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูปของกลุ่มโดยผู้ประกอบการเข้ามารับช่วงต่อในการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เพื่อนำรายได้มาสู่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน การเปิดตลาดสินค้าการเกษตรแปรรูป ตลาดรับซื้อผลผลิตของเครือข่ายเกษตรทั่วไปเพื่อจัดจำหน่ายสินค้าและการประชาสัมพันธ์ของกลุ่มสอดคล้องกับงานวิจัยของ วานิสา สุรินกาศ (2551: 53-56) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทผ้าไหมทอยกดอก กรณีศึกษากลุ่มทอผ้าบ้านศรีเมืองยู้ ตำบลเวียงยอ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในด้านการบริหารจัดการ ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านการเงิน ซึ่งแต่ละปัจจัยมีความสำคัญต่อปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่ม

5.3 ปัจจัยด้านการผลิต มีการวางแผนการผลิตตามศักยภาพของสมาชิกและองค์ความรู้ชุมชนโดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่รับผิดชอบด้านการเพาะปลูกสมุนไพรและกลุ่มที่รับผิดชอบด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพร สอดคล้องกับ โชฒกามาศ พลศรี และคณะ (2563: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการพัฒนาศักยภาพเพื่อเพิ่มผลิตภาพให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนอาหารแปรรูปกรณีศึกษากลุ่มผู้เลี้ยงปลาตะเพียน พบว่า การสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษากลุ่มผู้เลี้ยงปลาตะเพียน ต้องพัฒนาผลิตภัณฑ์และออกแบบผลิตภัณฑ์ควบคู่กันไป โดยค้นหาสร้างสรรค์สิ่งใหม่ หาวิธีแก้ไขหรือคำตอบใหม่

สำหรับปัญหาต่าง ๆ และอาศัยกรรมวิธีการผลิตด้วยวิทยาการที่ก้าวหน้า ทำความเข้าใจการวิเคราะห์ปัญหาสู่การคิดออกแบบสร้างสรรค์และการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ ซึ่งการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ก็คือวิถีทางที่จะช่วยให้องค์การประสบความสำเร็จ สิ่งสำคัญที่สุด หน่วยงานภาครัฐเป็นหน่วยงานสำคัญของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพราะวิสาหกิจชุมชนเกิดจากกิจการที่ชุมชนเป็นเจ้าของดำเนินการ

5.4 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ มีการกำหนดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน กรรมการฝ่ายต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์ เหรัญญิก และเลขานุการ โดยพิจารณาจากความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญตามประสบการณ์ในการทำงาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พชรพร วงษ์วาน (2563: 100-111) เรื่อง ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารจัดการเป็นปัจจัยที่ส่งผลทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จมากที่สุด เพราะว่าการบริหารจัดการที่ดีจะครอบคลุมถึงการบริหารจัดการของกลุ่มในทุกด้าน

5.5 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ผู้นำในกลุ่มกระตุ้น ชี้นำ ผลักดัน กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ และเป็นผู้ที่มีความเสียสละในการเป็นผู้นำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิภา พิทักษ์ศานต์ (2556: 33-46) พบว่า ภาวะผู้นำวิสาหกิจชุมชนส่งผลให้วิสาหกิจชุมชนสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่องและก่อให้เกิดผลสำเร็จของกลุ่ม อีกทั้งข้อค้นพบดังกล่าวได้ยืนยันผลการวิจัยของภัทธิดา วัฒนาพรรณกิตติ (2559: 17-26) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนระดับ 5 ดาว จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการบริหารจัดการคือการมีระบบการจัดการภายใต้ภาวะผู้นำของประธานกลุ่มมีการประสานงานกันอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องของสมาชิก

5.6 ปัจจัยด้านแรงงาน ได้ให้สมาชิกและคนในชุมชนช่วยกันทำงานเพื่อเพิ่มผลผลิตและเพิ่มผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของตลาด เป็นการสร้างรายได้ให้กับสมาชิกและคนในชุมชนมากขึ้นด้วย สอดคล้องกับผลการศึกษาของจินดารัตน์ ชูคง และ วีระยุทธ พรพจน์ธนมาศ (2563: 35) ปัจจัยสู่ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะลุตำบลเขาทะลุ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ที่กล่าวว่า ปัจจัยด้านแรงงาน เป็นการกระจายรายได้ให้กับคนในชุมชน

5.7 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมรับผลประโยชน์และร่วมรับผิดชอบ สอดคล้องกับ กรรณิการ์ ทำมา (2557: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพ: กรณีศึกษากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จักสานจากต้นกกบ้านหว้า ตำบลบ้านหว้า อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จเกิดจากการมีผู้นำกลุ่ม คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มที่มีความรู้มีวิสัยทัศน์ มีการประสานงานที่ดีสมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนมีประสานความร่วมมือ สรุปแนวทางในการพัฒนาของกลุ่มแปร

รูปผลิตภัณฑ์ จักสานจากต้นกกที่จะทำให้กลุ่มประสบผลสำเร็จและยั่งยืน คือพัฒนาการมีส่วนร่วมของสมาชิกภายในกลุ่ม ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน หน่วยงานภาครัฐให้การหนุนเสริมด้านงบประมาณ องค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง และผู้นำกลุ่ม หรือผู้แทนผู้นำกลุ่มมีพัฒนาการบริหารจัดการด้วยความเสียสละ โปร่งใสมีคุณธรรม

5.8 ปัจจัยด้านระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม เป็นมาตรการและกลไกในการอยู่ร่วมกันทำให้เกิดความราบรื่นและการทำงานร่วมกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของจินดารัตน์ ชูคง และวีระยุทธ พรพจน์ธนมาศ (2563: 36) ปัจจัยสู่ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะลุตำบลเขาทะลุ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ที่กล่าวว่า ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะลุเกิดจากปัจจัยเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับขององค์กร เพื่อการบริหารงานเป็นไปอย่างรัดกุม ดำเนินงานไปสู่เป้าหมายอย่างราบรื่น

5.9 ปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับภายนอก ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุน การติดต่อประสานงาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของจินดารัตน์ ชูคง และวีระยุทธ พรพจน์ธนมาศ (2563: 36) ปัจจัยสู่ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะลุตำบลเขาทะลุ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ที่กล่าวว่า ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะลุเกิดจากปัจจัยด้านปฏิสัมพันธ์กับภายนอกมีความสัมพันธ์ที่ดีทั้งกับชุมชนและหน่วยงานภาครัฐ

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยสู่ความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานบ้านไทรงาม ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ” มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสาน ควรดำเนินการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงจัดทำต้นทุนการผลิตของกลุ่มอย่างเป็นระบบ

2. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานบ้านไทรงาม ควรส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มหันมาปลูกสมุนไพรที่เป็นวัตถุดิบหลักในการผลิต รวมทั้งควรขยายสมาชิกกลุ่มและเครือข่ายให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อเพิ่มผลผลิตของกลุ่ม

3. ควรปรับเปลี่ยนเป็นการใช้ตลาดนำการผลิตคือมุ่งเน้นหาการตลาดก่อนจึงผลิตสินค้าเพื่อนำไปจำหน่าย

4. การพัฒนาด้านแรงงาน ควรสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้กับสมาชิก อาจมีการจ่ายค่าตอบแทนเป็นรายชิ้นงาน เพื่อให้สมาชิกสามารถรับงานไปทำที่บ้านหลังจากได้ทำงานประจำเรียบร้อยแล้ว

5. การพัฒนาด้านระเบียบข้อบังคับ ควรมีการกำหนดกฎ ระเบียบข้อบังคับของกลุ่มที่ชัดเจนและครอบคลุมทั้งหน้าที่และความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน โดยกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรและแจ้งให้สมาชิกทุกคนรับทราบและปฏิบัติร่วมกัน

6. การพัฒนาด้านปฏิสัมพันธ์กับภายนอก หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องถือว่ามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานบ้านไทรงามให้ประสบความสำเร็จตามเจตนารมณ์ของภาครัฐ ดังนั้น ควรมีการกำหนดแนวทางหรือมาตรการให้ความช่วยเหลือตามระดับศักยภาพของกลุ่มอย่างเหมาะสม และควรเน้นการช่วยเหลือทางเทคนิค ความรู้ และทักษะที่จำเป็นต่าง ๆ ในการดำเนินการของกลุ่มเพื่อให้กลุ่มสามารถดำเนินกิจกรรมต่อไปได้

6.2 ข้อเสนอแนะต่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพโดยอาศัยหลักการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนโอกาส และอุปสรรคของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อกำหนดกลยุทธ์วางแผนด้านต่าง ๆ เช่น การขยายช่องทางการจัดจำหน่ายภายในประเทศและต่างประเทศ

2. การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ

เอกสารอ้างอิง

กันยารัตน์ เพ็งพอรู้. (2555). **ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตมีนบุรีและเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร**. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์: กรุงเทพฯ.

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2562). **คู่มือการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน**. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมและพัฒนาผลผลิต.

กรรณิการ์ ทำมา. (2557). แนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพ: กรณีศึกษากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จักสานจากต้นกกบ้านหว้า ตำบลบ้านหว้า อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. ใน**การประชุมวิชาการการพัฒนาชนบทที่ยั่งยืน ครั้งที่ 4**. วันที่ 11-13 มิถุนายน 2557, 164-170.

จินดารัตน์ ชูคง และ วีระยุทธ พรพจน์ธนมาศ. (2563). ปัจจัยสู่ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะลุตำบลเขาทะลุ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร. **การค้นคว้าอิสระหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (กลุ่มวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น)**. คณะรัฐศาสตร์: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

โชฒกามาศ พลศรี, ศุภกัญญา เกษมสุข และรัตนภรณ์ แซ่ลี. (2563). การพัฒนาศักยภาพเพื่อเพิ่มผลิตภาพให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนอาหารแปรรูปกรณีศึกษากลุ่มผู้เลี้ยงปลาตะเพียนบ้านคำครตา อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร. **วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย**, 13 (2), 87-98.

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และพิทยา ว่องกุล. (2545). **วิสาหกิจชุมชน กลไกเศรษฐกิจฐานราก**. กรุงเทพฯ: บริษัท เอดิสันเพรส จำกัด.

พชรพร วงษ์วาน. (2563). แนวทางการบริหารการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดเพชรบุรี. **วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม**, 15(1), 100-111.

ภัทธิดา วัฒนาพรรณกิตติ. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนระดับ 5 ดาว จังหวัดลำปาง. **วารสารการวิจัยกาสะลองคำ**, 10(2), 17-26.

ภาควัต ศรีสุรพล และศิวัช ศรีโภคางกุล. (2560). แนวทางการส่งเสริมกลุ่มอาชีพให้มีความเข้มแข็งในตำบลนาชุมแสง อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น. **วารสารสถาบันวิจัยพิมลธรรม**, 4(1), 85-98.

วานิสา สุรินกาศ. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทผ้าไหมยกดอก กรณีศึกษากลุ่มทอผ้าย้านศรีเมืองยู้ ตำบลเวียงยอง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน. **วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ศศิภา พิทักษ์ศานต์. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนไปปฏิบัติ กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่. **วารสารวิทยบริการ**, 24(3), 33-46.

ศุภธณิศร์ เติมสงวนวงศ์. (2556). ปัจจัยสู่ความสำเร็จทางธุรกิจผู้ประกอบกานที่ได้รับการคัดสรรสุดยอดสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ระดับ 5 ดาว อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. **วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต**, 1(1), 31-41.

สุชานาถ พัฒนวงศ์งาม. (2554). รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมความเข้มแข็งของชุมชน: กรณีศึกษากลุ่มทองเหลืองสาน อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น**. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์: ฉะเชิงเทรา.

สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (ม.ป.ป.). **ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (ฉบับย่อ)**. เข้าถึงได้จาก https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlan (สืบค้นเมื่อ 15 October 2018).